

Central European
Digital Media
Observatory

CEDMO Trends: 11. vlna očima Medianu

Espresso

OBSAH ZPRÁVY

1 Základní parametry

1.1 Specifika šetření

2 Aktuální trendy

3 Vnímané vystavení dezinformacím

4 Vnímání aktuálních narativů

5 Dezinformace, které nejčastěji zaujaly

1 Základní parametry

Název výzkumu: CEDMO Trends: *Česká společnost v době změn* (11. vlna)

Termín hlavního sběru dat: 9. 2. 2024 – 25. 2. 2024

Cílová skupina: populace 16+

Způsob výběru respondentů: kvótní výběr

Opora nastavení kvót: ČSÚ

Sledované kvóty: pohlaví, věk, vzdělání, kraj, velikost místa bydliště, užívání internetu, volební chování v parlamentních volbách 2021 a prezidentských volbách 2023

Metoda sběru: CAWI, panelový výzkum

Celkem platných dotazníků: 3 007

1.1 Specifika šetření

Zadavatelem je Univerzita Karlova, resp. výzkumné pracoviště CEDMO NPO a dodavatelem společnost MEDIAN. Vedoucí výzkumného týmu za Univerzitu Karlovu je Václav Moravec, vedoucí výzkumného týmu za MEDIAN jsou Štěpán Žádník a Přemysl Čech. Zadání dotazníku připravil zadavatel a jeho konečná verze byla sestavena ve spolupráci s dodavatelem. Administrace dotazníku probíhala elektronicky. Výběr respondentů byl proveden z Online panelu MEDIAN. Respondenti byli rekrutováni dle kvótního předpisu schváleného zadavatelem.

Tento projekt je financován z Nástroje pro oživení a odolnost EU.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

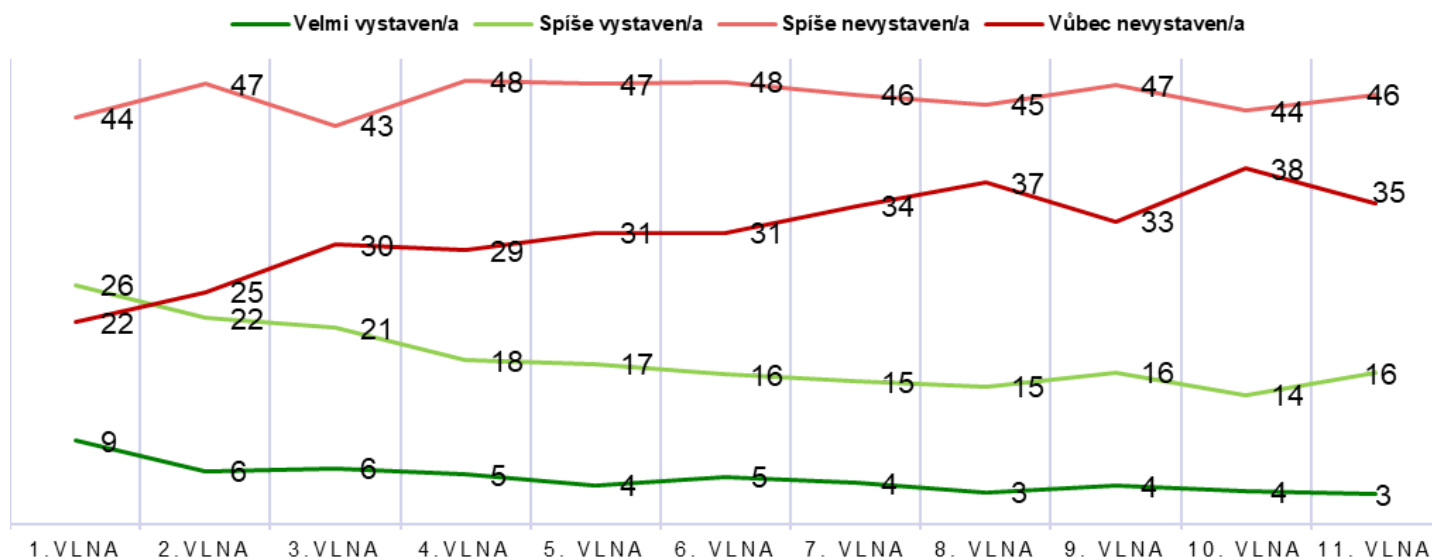
2 Aktuální Trendy

Výsledky za poslední vlny jsou poměrně konstantní. Především z hlediska závažnosti dezinformací je stále většina společnosti vnímá jako problémové. Nicméně došlo k určitým změnám, zejména co se týče důvěry respondentů v pravdivé a nepravdivé narativy. Zde jsou nejpodstatnější závěry ze současného šetření:

- Stále platí, že převážná většina dotázaných deklaruje, že dezinformacím v uplynulém měsíci vystavena nebyla. V této vlně se jedná až o 81 % dotázaných.
- Většina respondentů vnímá dezinformace jako problém – celkem 73 % (při součtu „velmi závažný problém“ + „dosti závažný problém“). Opět platí, že dezinformace závažněji vnímají ženy (77 %) než muži (70 %) a nejmladší generace (86 %).
- I nadále převážná většina respondentů považuje za správné, aby stát disponoval nástroji k omezení působení médií, která šíří nepravdivé či manipulativní informace. Podíl těchto respondentů se ještě oproti minulé vlně zvýšil o tři procenta na 73 % (určitě ano + spíše ano).
- V současném měření se zastavil trend propadu důvěryhodnosti pravdivých narativů. Naopak se jejich věrohodnost zvýšila. Nejvíce respondenti důvěřovali narativu o tom, že Světová meteorologická organizace (WMO) v uplynulém roce naměřila rekordně vysokou globální průměrnou teplotu. Až 76 % dotázaných považuje tento narativ za věrohodný (při součtu „zcela věrohodné“ + „spíše věrohodné“).
- Zároveň se v průměru zvýšila i věrohodnost narativů nepravdivých. Zatímco v minulé vlně nebyl žádný narativ věrohodný pro více než 30 % dotázaných, ve vlně současné jeden nepravdivý

narativ považovalo za důvěryhodný 58 % respondentů. Šlo o tvrzení, že elektromobily zatěžují životní prostředí více než auta na spalovací motory.

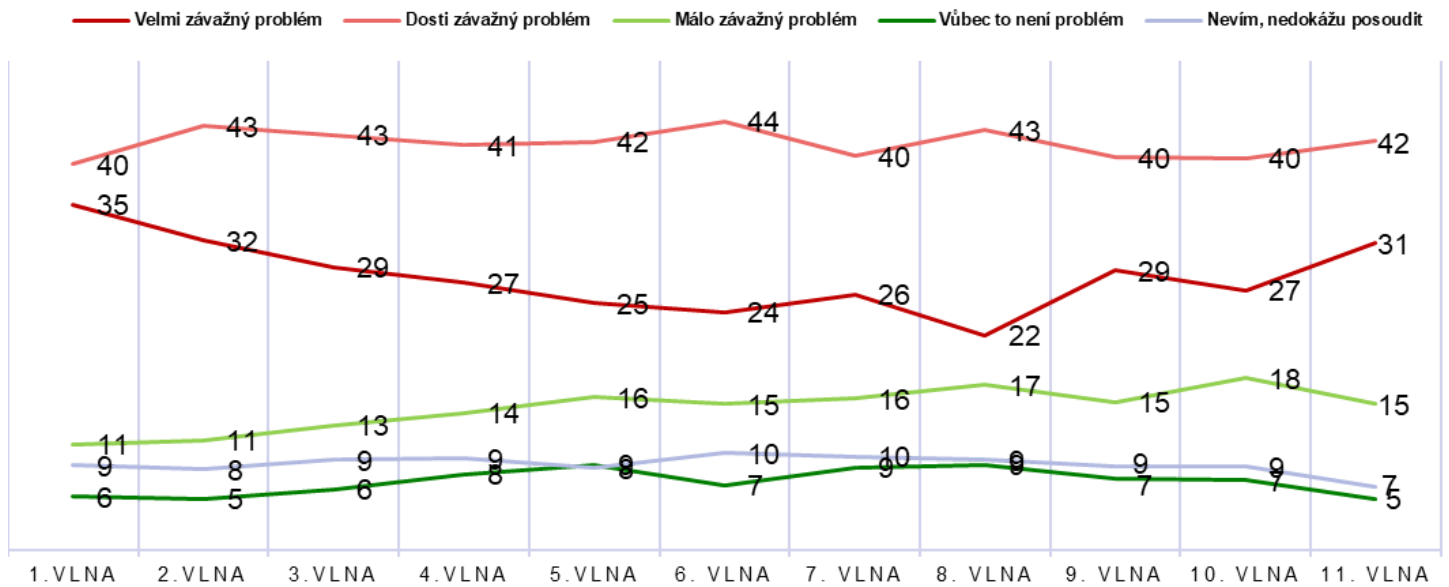
3 Vnímané vystavení dezinformacím

IP02. Do jaké míry jste v uplynulém měsíci podle Vašeho názoru byl/a, anebo nebyl/a vystaven/a účelově šířeným nepravdivým či manipulativním informacím (někdy též označovaným jako „dezinformace“) v médiích?

N=3007

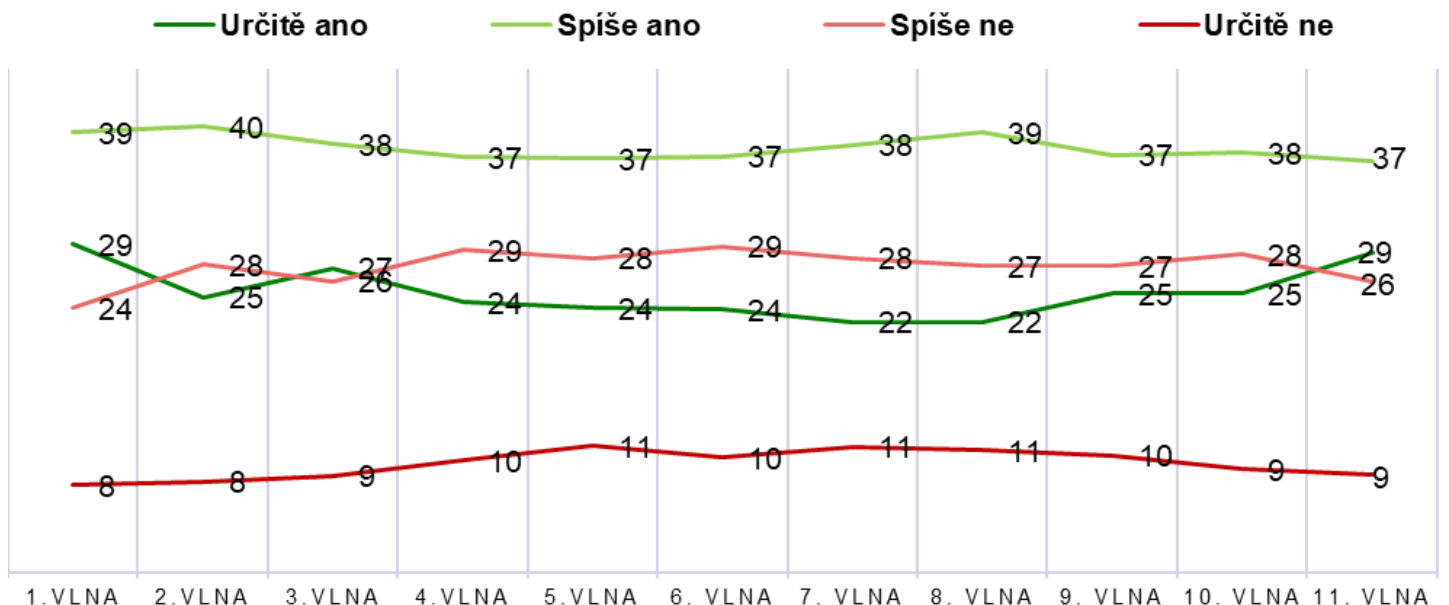
Oproti posledním vlnám nejsou velké rozdíly ve vystavení respondentů dezinformacím. Stále platí, že převážná většina dotázaných deklaruje, že dezinformacím v uplynulém měsíci vystavena nebyla. V této vlně se jedná až o 81 % dotázaných (při součtu „spíše nevystaven/a“ + „vůbec nevystaven“). Dezinformacím se cítí být více vystaveni muži (22 %) a lidé ve věku 55 – 64 let (23 %). Stejně tak se dezinformacím cítí být více vystaveni lidé, kteří ve druhém kole prezidentské volby volili Andreje Babiše (25 %) než voliči Petra Pavla (15 %).

IP04. Jak závažným problémem je podle Vás šíření nepravdivých a manipulativních informací (někdy též označovaných jako „dezinformace“) po internetu?

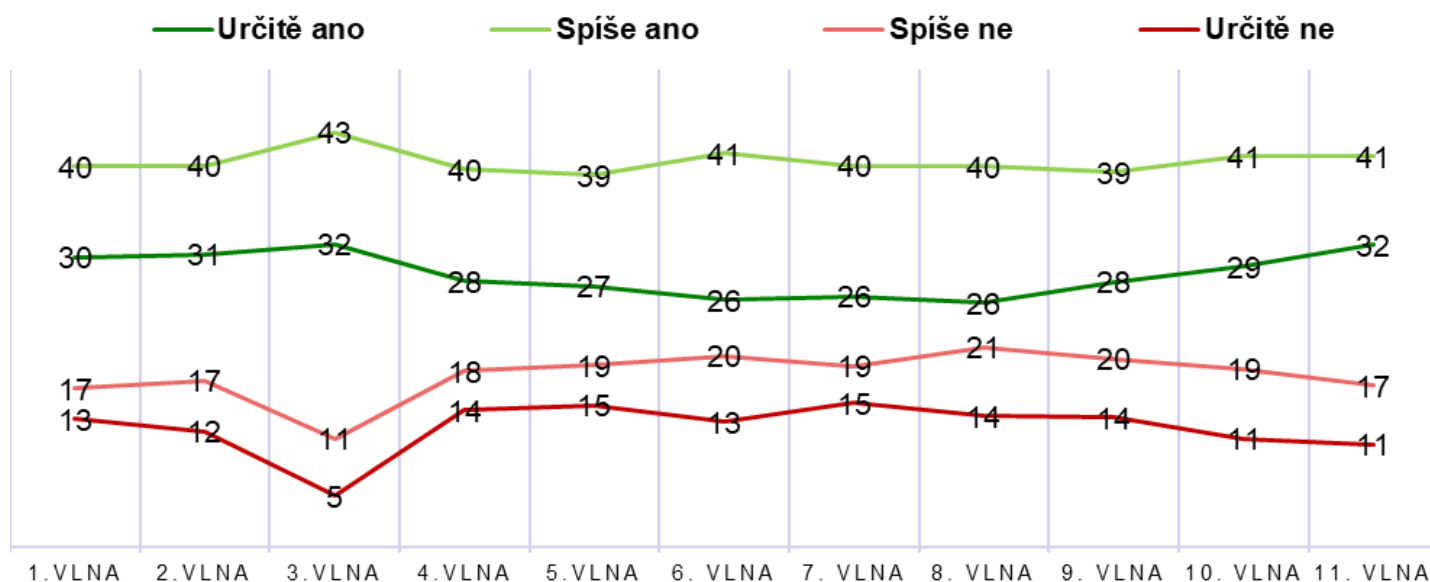
N=3007

Stále jako v minulých vlnách platí, že většina respondentů vnímá dezinformace jako problém – celkem 73 % (při součtu „velmi závažný problém“ + „dostí závažný problém“). Opět platí, že dezinformace závažněji vnímají ženy (77 %) než muži (70 %) a nejmladší generace (86 %). Rovněž je třeba poznamenat, že dezinformace za problémové považují častěji lidé, kteří v druhém kole prezidentské volby volili Petra Pavla (86 %) než voliči Andreje Babiše (63 %). Podobně to platí u voličů současných vládních stran, kteří dezinformace vnímají závažněji než voliči současné opozice. Zatímco až 90 % voličů koalice PIRSTAN a 86 % voličů koalice SPOLU vnímá dezinformace za problém, u voličů hnutí ANO je tomu tak u 66 %. U voličů SPD jich najdeme ještě méně, a sice 48 %.

IP05. Myslíte si, že šíření nepravdivých a manipulativních informací (někdy též označovaných jako „dezinformace“) ohrožuje bezpečnost České republiky?

Při posouzení hrozeb plynoucích z dezinformací nemůžeme zaznamenat žádné velké trendy mezi odpověďmi respondentů. Čísla zůstávají napříč vlnami téměř konstantní. Opět jako v posledním měření můžeme vidět, že více než 60 % respondentů považuje šíření dezinformací za ohrožení bezpečnosti České republiky (určitě + spíše ano), 38 % je přesvědčeno o opaku. Podobně jako v případě předešlých otázek k dezinformacím je častěji za hrozbu pro bezpečnost ČR považují nejmladší ročníky ve věku 16–24 let (76 %), studenti (75 %) a častí uživatelé internetu (68 %). Jako hrozbu označují dezinformace taktéž častěji voliči Petra Pavla (76 %) než Andreje Babiše (55 %).

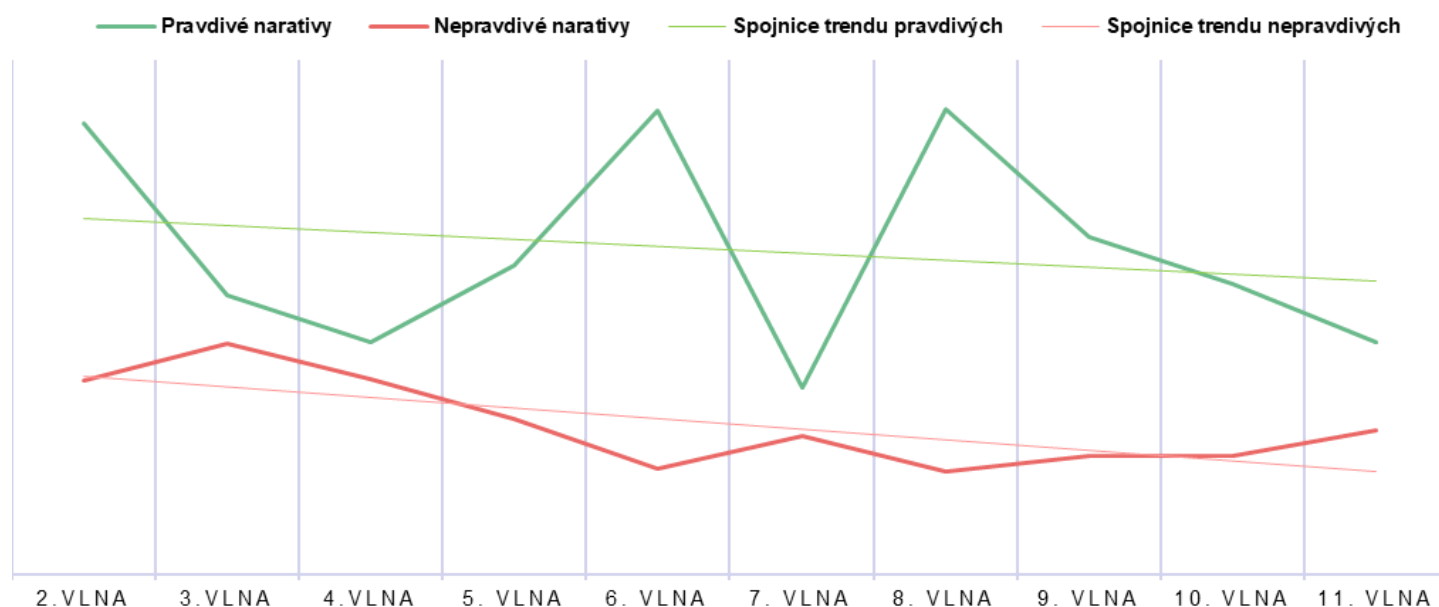

IP07. Je správné, když stát omezí nebo znemožní působení médií, která šíří nepravdivé či manipulativní informace (někdy též označované jako „dezinformace“)?

I nadále převážná většina respondentů považuje za správné, aby stát disponoval nástroji k omezení působení médií, která šíří nepravdivé či manipulativní informace. Podíl těchto respondentů se ještě oproti minulé vlně zvýšil o tři procenta na 73 % (určitě ano + spíše ano).

Stejně jako v minulé vlně jsou i v současném měření pro omezení médií, která šíří dezinformace, častěji ženy (77 %) než muži (68 %), respondenti z nejmladší generace (80 %) a lidé, kteří volili Petra Pavla ve druhém kole prezidentských voleb (82 %), než ti, kteří volili Andreje Babiše (62 %).

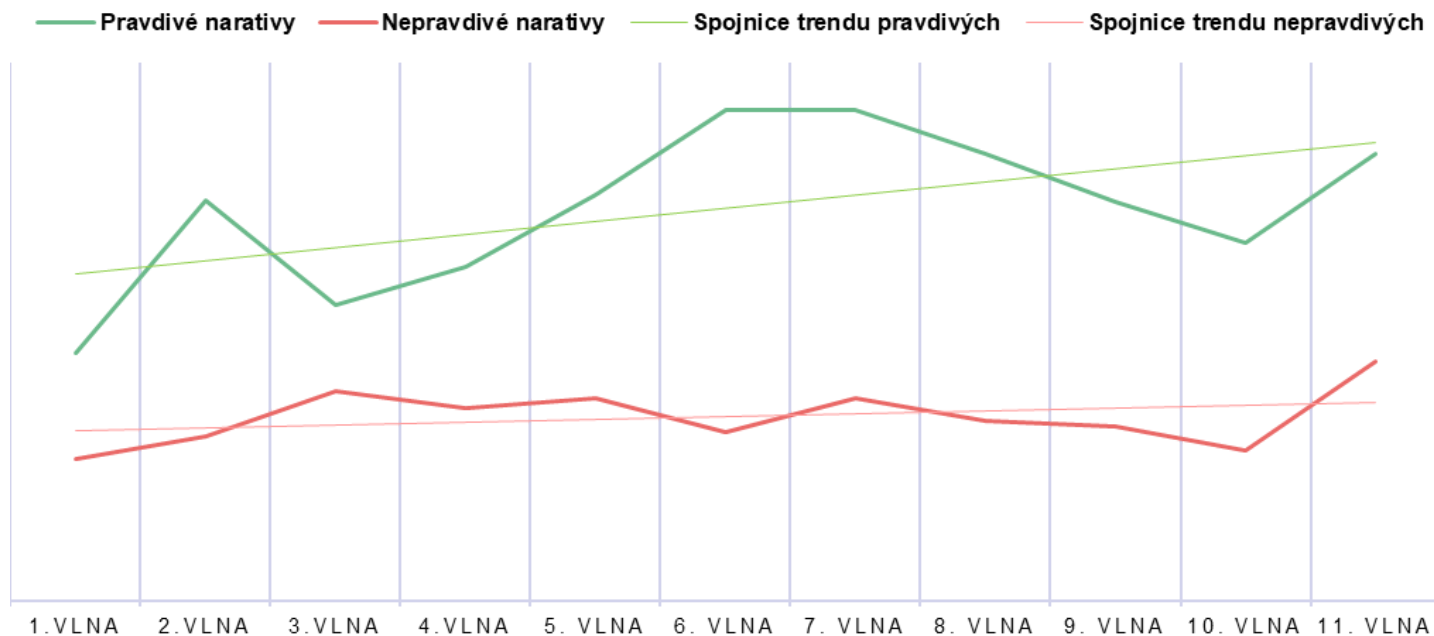
4 Vnímaní aktuálních narativů

DEZP. Do jaké míry máte povědomí o následujících zprávách, resp. informacích?

Oproti předchozí 10. vlně se v současném měření snížilo povědomí o pravdivých narativech. Ani jeden narativ nezaznamenala většina respondentů. Nejvíce lidé zaznamenali pravdivý narativ o tom, že Světová meteorologická organizace (WMO) v uplynulém roce naměřila rekordně vysokou globální průměrnou teplotu. Tento narativ zaznamenalo 47 % respondentů. Naopak velmi malá část dotázaných zaznamenala narativ o odhalení ruské dezinformační kampaně na sociální síti X německým ministerstvem zahraničí.

Naopak se mírně zvýšilo povědomí o nepravdivých narativech. Nejvíce lidé zaznamenali (45 %) nepravdivý narativ o tom, že elektromobily zatěžují životní prostředí více než auta na spalovací motory. Naopak minimum respondentů zaznamenalo nepravdivé narativy o údajné spolupráci s StB prezidentského kandidáta Ivana Korčoka na slovenského prezidenta a údajného plánu na nahrazení demokratických voleb umělou inteligencí.

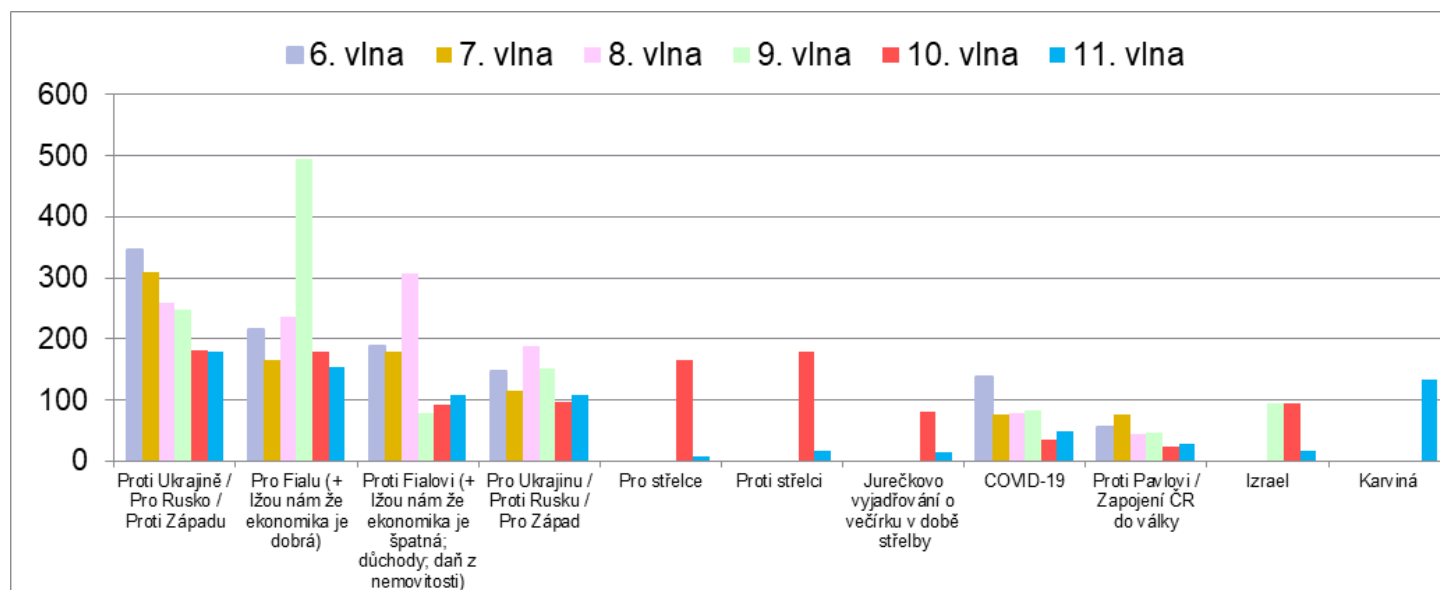

DEZ. Do jaké míry považujete následující zprávy za nevěrohodné, nebo naopak věrohodné?

V současném měření se zastavil trend propadu důvěryhodnosti pravdivých narativů. Naopak se jejich věrohodnost zvýšila. Nejvíce respondenti důvěřovali narativu o tom, že WMO v uplynulém roce naměřila rekordně vysokou globální průměrnou teplotu. Až 76 % dotázaných považuje tento narativ za věrohodný (při součtu „zcela věrohodné“ + „spíše věrohodné“). Zároveň se v průměru zvýšila i věrohodnost narativů nepravdivých. Zatímco v minulé vlně nebyl žádný narativ věrohodný pro více než 30 % dotázaných, ve vlně současné jeden nepravdivý narativ považovalo za důvěryhodný 58 % respondentů. Týkal se nepravdivého tvrzení, že elektromobily zatěžují životní prostředí více než auta na spalovací motory. Daleko častěji mu věřili respondenti s nižším vzděláním a vyšším věkem.

5 Dezinformace které nejčastěji zaujali

IP01A. Popište vlastními slovy, jaké nepravdivá či manipulativní informace (někdy též označována jako „dezinformace“) Vás v uplynulém měsíci zaujala?

Většina dezinformací, které respondenty zaujaly v minulých vlnách, již v této vlně tolik vzpomínána nebyla. Respondenti v tomto měření již téměř vůbec nenarazili na dezinformace spojené s masovou střelbou na Filozofické fakultě UK. Podobně se snížil počet zaznamenaných dezinformací namířených proti Ukrajině nebo o Izraeli. Nutno však dodat, že dezinformace proti Ukrajině vykazují stále nejvyšší počet zaznamenání (179).

Naopak zcela nově respondenti vzpomínali dezinformace spojené s návštěvou ministra vnitra Víta Rakušana v Karvině. Až 134 z nich deklarovalo, že je zaujaly právě tyto dezinformace.